

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
आदेश
सम्बत् २०७०-WO-०५८३

विषय:- उत्प्रेषणयुक्त परमादेश ।

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वार्ड नं. २२ न्यूरोड स्थित
वीईलिङ्ग कन्सल्ट्यान्टस् प्रा.लि. र आफ्नो तर्फबाट सरोज बस्नेत ----- १
ऐ. ऐ. वार्ड नं. ३४ बानेश्वर स्थित आर्किटाईप प्राईभेट कम्पनी र आफ्नो
तर्फबाट काभ्रे जिल्ला भुम्लुटार गा.वि.स. वार्ड नं. ३ बस्ने संजय उप्रेती ----- १
ऐ. ऐ. वडा नं. ३४ शंखमुल स्थित ग्रीड कन्सल्ट प्रा.लि.को तर्फबाट र आफ्नो तर्फबाट
ऐ वार्ड नं. १२ बस्ने अंगिश्वर श्रेष्ठ ----- १

निवेदक

विरुद्ध

नेपाल सरकार, शहरी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं ----- १
सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय, कालिमाटी काठमाडौं ----- १
शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, बबरमहल, काठमाडौं ----- १
नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालय, बबरमहल, काठमाडौं ----- १
आयोजना संयोजक, सघन शहरी विकास आयोजना, नयाँ शहर विकास आयोजना
समन्वय कार्यालय, बबरमहल ----- १

विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा ३२ तथा धारा १०७(२) बमोजिम पर्न
आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं आदेश यस प्रकार छ :-

हामी निवेदकहरु मुलुकको पूर्वाधार विकास तथा प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने
जनशक्ति हौं । नेपाल सरकार, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, नयाँ शहर विकास

आयोजना समन्वय कार्यालयबाट मिति २०७०।२।३० मा मुलुकको विभिन्न जिल्लाको स्थान तोकी सो स्थानहरुमा नयाँ शहरहरुको गुरुयोजना (Master Plans and building bye laws) तिनवटा अलग अलग प्याकेजको लागी परामर्श सेवा खरिद गर्ने सम्बन्धमा सूचना नं. ०६९।७०-१ मिति २०६९।१०।२६, ८ फरवरी २०१३ मा सूचना प्रकाशित भै प्रत्यर्थी आयोजना समन्वय कार्यालयबाट मिति २०७०।२।३० को गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट हामीहरुको संचालनमा रहेको यस कम्पनीहरु नयाँ शहर निर्माण कार्यक्रम अन्तर्गत माष्टर प्लान र भवन मापदण्ड तयार गर्न संक्षिप्त प्याकेज मध्ये पाँचथर जिल्लाको फिदीम, तेह्रथुम जिल्लाको वसन्तपुर, सिन्धुली जिल्लाको खुर्कोट र धादिङ्ग जिल्लाको वैरनी गल्छी CS-01-069/70 प्याकेज नं. १ मा सुचिकृत गर्ने गरी विभागिय निर्णय भएको जानकारी सहित सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७०(१०) को प्रयोजनार्थ ३० दिन भित्र आर्थिक तथा प्राविधिक प्रस्ताव दर्ता गराउनु भन्ने उक्त सूचना बमोजिम यस कम्पनीहरुबाट निर्दिष्ट म्याद अर्थात मिति २०७०।४।१४ मा प्राविधिक तथा आर्थिक दुवै प्रस्ताव पेश गरी कारवाही अगाडि बढ्ने प्रतिरक्षामा रहेका थियौं ।

हामीहरुले पेश दाखिल गरेको उल्लेखित दुवै अप्रत्यासित रुपमा प्रत्यर्थी नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालयको पत्रसंख्या ०७०/७१ च.नं. ४९ मिति २०७०।७।११ बाट यस कम्पनीहरु समेतको नाममा स्पष्ट गरि दिने बारे भन्ने विषय उल्लेख गरी, ताहाँबाट मिति २०७०।४।१४ मा पेश हुन आएको विभिन्न शहरहरुको (Master Plans and building bye laws) प्रस्तावहरु मध्ये प्राविधिक प्रस्तावको मूल्याङ्कनको क्रममा Study Methodology सम्बन्धि Chapter मा पेश गर्नु भएको Methodology र Transfer for Knowledge सम्बन्धि बुँदाहरु (३) विषयवस्तु तपाईंहरु विच हुवहु मिल्न गएको देखिएकोले २४ घण्टा भित्र निम्न बुँदा स्पष्टगर्नु भनी (१) सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ३६ बमोजिम ताहाँहरुले मिलोमतो गरी प्रस्ताव पेश गरेको हुँदा ती प्रस्तावहरु रद्द गर्ने वा नगर्ने ? (२) ऐ ऐनको दफा ६२ (२) को (च) बमोजिम ताहाँहरुले मिलोमतो गरी दायित्व पालना गरेको वा नगरेको ? (३) ऐ ऐनको दफा ६३ (१) (क) अन्तर्गत ताहाँहरुले आचरण विपरित काम गरेको अवस्थामा कालो सूचीमा राख्ने वा नराख्ने ? स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा कारवाही अगाडि बढाईने छ । प्रस्तव स्वीकृत भएमा वा सम्भौता भएपछि मिलोमतो गरेको देखिएमा RFP को Section 2,

Information to Consultant को दफा १.८ को B र C बमोजिम कारवाही भै जाने व्यहोरा जानकारी गराइन्छ, भन्ने प्राप्त पत्रको आधारमा हामीले निर्दिष्ट समय भित्र सोधिएको विषयहरूमा लिखित स्पष्टीकरण प्रस्तुत गरेका थियौं ।

हामीले प्रेसीत गरेको प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव मध्ये प्रत्यर्थीहरूले प्राविधिक प्रस्ताव मुल्याङ्कन गर्दा हामी निवेदक परामर्शदाता कम्पनीहरू तथा अन्य परामर्शदाता सिल्ट तथा ईआर एमसि समेतले प्रस्तुत गरेको प्रस्तावमा उल्लेखित अध्ययन विधि (Study Methodology) आपसमा हुवहु मिलेको भन्ने विषयलाई प्रत्यर्थी आयोजना समन्वय समिति तथा अनुगमन कार्यालयले कालो सूचिको कसूर तथा सजाय आरोपित गर्न मिले कारवाहीको विषय हो होइन भनि सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी ऐन नियमावलीको प्रावधानलाई गहन रूपमा अध्ययन गर्नु अनिवार्य थियो । तर सो सम्बन्धी प्रावधानलाई हेर्दै नहेरी प्रत्यर्थी आयोजना समन्वय कार्यालयले विना कानूनी आधार स्पष्टीकरण मांग गरी हामीलाई कालोसूचीमा राख्नको लागी प्रत्यर्थी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी पठाएको पत्रको आधारमा ऐन तथा नियमावलीले तोकेको कानूनी प्रकृया अवलम्बन नै नगरी कालो सूचीमा किन ? नराख्ने भनी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा ऐन नियमावली २०६४ मा व्यवस्था नभएको सार्वजनिक सूचना प्रत्यर्थी सार्वजनिक अनुगमन कार्यालयले ३० दिन भित्र कारण र आधार सहित सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४१ (५) अन्तर्गत स्पष्टीकरण पेश गर्नु भनी मिति २०७०।१०।११ को दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशित गर्न नमिल्ने अनाधिकृत सार्वजनिक सूचना जारी गरी हामीलाई कालो सूचीमा राख्ने नराख्ने भनी सोधिएको स्पष्टीकरण पूर्णतः हास्यपद र हतास मानसिकताबाट कारवाही उठान गरेको भन्ने ज्वलन्त उदाहरण उक्त सार्वजनिक सूचना जारी भएबाट प्रष्ट भएको छ । सार्वजनिक निकायका पदाधिकारीहरूबाट प्रचलित ऐन कानूनलाई गलत रूपमा प्रयोग गरी हामी कम्पनी तथा परामर्शदाता उपर जवरजस्ती कारवाही उठान गरेको छ ।

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६३(१) (क) देखि (च) सम्मको अवस्थामा १ वर्ष देखि ३ वर्ष सम्म कालो सूचीमा राख्न सकिने व्यवस्था गरेको र ऐन नियमावलीको २०६४ को नियम १४१(१) मा ऐनको दफा ६३ बमोजिम कालो सूचीमा राख्नु पर्नेमा त्यस्को विस्तृत विवरण र कारण खुलाई सम्बद्ध कागज सहित सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी

पठाउनु पर्ने, ऐ. नियम १४१(२) ले सार्वजनिक खरिदमा ३ वर्षसम्म भाग लिन नपाउने गरी राख्नु पर्ने देखिएमा रोक लगाउने ऐ. नियम १४१(३) ले नियम १४१ (२) अन्तर्गत रोक लगाउने निर्णय भएमा सूचना प्रकाशन गर्ने ऐ. नियम १४१(४) ले परामर्शदातालाई रोक लगाउनु पर्ने अवस्था बाहेक कालो सूचीमा राख्नु नपर्ने आधार भएमा त्यस्तो आधार र स्पष्टीकरण पेश गर्न ३० दिनको लिखित सूचना दिनु पर्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । तर उक्त कानून तथा नियमले तोकेको कार्यविधि र प्रकृयालाई प्रत्यर्थी आयोजना सम्वन्धय कार्यालयबाट हामीहरुको घर वा कार्यालयमा लिखित सूचना दिनु पर्नेमा सो सूचना नै नदिई प्रतिस्पर्दामा भाग लिन रोक लगाउँदा मात्र अपनाउनु पर्ने सार्वजनिक सूचना जारी गरी हामीलाई कालो सूचीमा किन ? नराख्ने भनि मिति २०७०।१०।७ मा जारी कानूनी प्रकृया विपरितको अनाधिकृत सूचनाबाट हामीलाई संविधानद्वारा प्रत्याभूत विधिसम्मत जानकारी पाउनु पर्ने सूचनाको हकबाट वन्चित गरी नियम १४१(४) बमोजिम दिनु पर्ने लिखित सूचना नदिएको कारणले संविधानद्वारा घोषित कानूनी शासनको अवधारण र कानूनको अक्षरशः पालन गर्नुपर्ने कानूनको उचित प्रयोगको सिद्धान्तलाई उपेक्षा गरी हामीहरुलाई जबरजस्ती कालोसूचीमा राख्न प्रचलित कानूनको घोर उलंघन र उपेक्षा गरी मौलिक हकमा कुण्ठित गरेको प्रष्ट देखिएको छ ।

हामी निवेदकहरुलाई सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ द्वारा प्रदान गरिएको उल्लेखित प्रकरणहरुमा अभिव्यक्त कानूनी हक तथा नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १३(१)(२), १८(१), १९(१) (२), २४(४) र २७ द्वारा प्रदत्त संवैधानिक हक हनन् भएकोले धारा १०७(२) अन्तर्गत उपचारार्थ संविधानको धारा ३२ द्वारा निर्दिष्ट यस सम्मानित अदालत समक्ष यो रिट निवेदन प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएका छौ ।

यो मुद्दाको अन्तिम किनारा नभएसम्मको लागी विपक्षी नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालयले कालो सूचिमा राख्न सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयलाई लेखी पठाएको मिति २०७०।१०।५ को पत्र तथा गोरखापत्रमा प्रकाशित मिति २०७०।१०।११ को सूचना तथा सो सम्वन्धी निर्णय कार्यान्वयन नगर्नु र कालोसूचिमा राख्ने सम्वन्धि कारवाही अगाडि बढाउने कार्य नगर्नु नगराउनु भनि विपक्षी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय

समेतको नाममा सर्वोच्च अदालत नियमावली २०४९ को नियम ४१(१) अन्तर्गत अन्तरिम आदेश समेत जारी गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन ।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको मांगबमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? मांगबमोजिमको आदेश जारी गर्न नपर्ने कुनै आधार र कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्यादवाहेक १५ दिनभित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी रिट निवेदनको एक-एकप्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरुलाई सूचना पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेश गर्नु ।

यसमा अन्तरिम आदेशका सम्बन्धमा माग भए तर्फ विचार गर्दा अधिकारक्षेत्र र कार्यविधिगत त्रुटि गरी निजहरुलाई कालो सूचीमा राख्ने विषयमा कारवाही उठेको प्रश्न निवेदकबाट उठाइएबाट दुवै पक्षको छलफल सुनी निष्कर्षमा पुग्न वाञ्छनीय भएबाट उपयुक्त दिन तोकी विपक्षीहरुलाई सूचना दिई पेश गर्नु ।

साथै अन्तरिम आदेश सम्बन्धमा छलफल भई अन्तिम टुङ्गो नलाग्दासम्म निवेदकहरुलाई कालो सूचीमा राख्ने समेतका कुनै निर्णय नगर्नु, यथास्थितिमा राख्नु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ का नियम ४१(१) बमोजिम यो तत्कालिक अन्तरिम आदेश जारी गरी दिएको छ । यसको सूचना विपक्षीहरुलाई दिनु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।११।६ गतेको आदेश ।

विपक्षी रिट निवेदकले यस मन्त्रालयबाट भए गरेको कुन काम कारवाही विरुद्ध मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाइएको हो । रिट निवेदनमा खुलाउन सक्नु भएको छैन । विपक्षीहरुलाई कालो सूचीमा राख्ने प्रक्रिया शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको मिति २०७०।१०।७ को च.नं. ९७ को पत्र तथा नयाँ शहर आयोजना समन्वय कार्यालयबाट वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार नेपालका विभिन्न जिल्लाको १० वटा शहरहरुको Master Plan and Building bye Laws तयार गर्ने कार्यको लागि ३ वटा Package हरुको परामर्श सेवा खरिद गर्न आशयपत्र मांग गर्दा विपक्षी रिट निवेदकहरुले एक आपसमा मिलेमतो गरी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ३६ बमोजिम पेश गरेको देखिएको भन्ने आधारमा विपक्षीहरुले पेश गरेको आशयपत्रको सम्पूर्ण बुँदाहरु एक आपसमा हु-वहु मिलेको ठहर गरी प्रमाणित भै कालो सूचीमा राख्नको लागि विभागबाट सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी पठाइएको

भन्ने जानकारी सम्म प्राप्त भएको, यस मन्त्रालयको कुनै निर्देशन बमोजिम नभएको र विभागबाट सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयलाई लेखिएको पत्र सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ बमोजिम कालोसूचीमा राख्ने अधिकार सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयलाई दिएको हुँदा सो कार्यमा मन्त्रालयको कुनै संलग्नता र सहभागिता नहुने हुँदा यस मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई दायर प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने शहरी विकास मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४१ को उपनियम (१) बमोजिम शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग अन्तरगत नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालयबाट परामर्शदाताहरूले प्रस्ताव पेश गर्दा प्रस्तावको मेरुदण्ड मानिएको Comments and Suggestion on TOR and RFP र Description of Methodology and Work Plan जस्ता Chapter हरु हुवहु पेश गरेकाले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६२ को उपदफा (२) को खण्ड (घ) अनुसार प्रस्तावदाता बीच खरिद सम्बन्धी कार्य बाँडफाँड गर्न खोजिएको, सार्वजनिक निकायलाई खुल्ला तथा स्वतन्त्र प्रतिस्पर्धाको लाभबाट वन्चित गर्ने उद्देश्यले मिलोमतो गरेको देखिएको हुँदा कालो सूचीमा राख्न लेखि आएको ।

सार्वजनिक निकायबाट लेखी आए बमोजिम सम्बन्धित परामर्शदाताहरूलाई कालो सूचीमा राख्न नपर्ने कुनै कारण र आधारहरू भए लिखित स्पष्टीकरण पेश गर्न भनी ३० दिनको म्याद दिई छिटो छरितो र भरपर्दो माध्यमबाट सम्बन्धित सार्वजनिक निकायबाट लेखी आएको विवरण समेत खुल्ने गरी सार्वजनिक सूचना मार्फत सफाईको मौका दिएको विषय सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४१ को उपनियम (४) को भावना अनुकुल नै भएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, सघन शहरी विकास आयोजना नयाँशहर आयोजना समन्वय कार्यालयको पत्रअनुसार सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६२ को उपदफा (२) को खण्ड (घ) अनुसार गर्नु नहुने कार्य गरेको भनि कालो सूचीमा राख्न लेखी आए बमोजिम यस कार्यालयले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ बमोजिमको कारवाहीको प्रकृया भईरहेको अवस्थामा निर्णय नै गर्न नपाउने गरी अन्तरिम

आदेश जारी नहुने हुँदा निवेदकको रिट दावी खारेज गरी फुर्सद दिलाई पाउँ भन्ने सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय, ताहाचलको लिखित जवाफ ।

नयाँ शहर आयोजना समन्वय कार्यालयबाट वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार नेपालको विभिन्न जिल्लाको १० वटा शहरहरूको Master Plan and Building bye Laws तयार गर्ने कार्यको लागि ३ वटा Package हरूको परामर्श सेवा खरिद गर्न आशयपत्र मांग भएको र संक्षिप्त सूचीमा रहेका मध्ये Package No. 1 पाँचथर जिल्लाको फिदिम, तेह्रथुम जिल्लाको बसन्तपुर, सिन्धुली जिल्लाको खुर्कोट, धादिङ्ग जिल्लाको वैरेनि-गल्छीको लागि M/S Sustainable Infrastructure Development Foundation/Ribs Engineering (JV), M/S Welink/Archtype Grid (JV), M/S GOEC/Technocrat/ Homeland (JV) र M/S ERM/NEST(JV) – Package No. 2 तनहुँ जिल्लाको डुम्रे- भन्सार, बाग्लुङ जिल्लाको बुर्तिवाङ, रुकुम जिल्लाको चौरजहारीको लागि M/S Sustainable Infrastructure Development Foundation/ Ribs Engineering (JV) M/S CEMECA/Gaurab Integrated (JV), M/S GOEC/Technocrat/Homeland(JV), M/S ERM/NEST(JV) र M/S Silt/A-not Architecture/CARD (JV), Package No.3, दैलेख जिल्लाको साँफेबगर र बैतडी जिल्लाको पाटनको लागि M/S Sustainable Infrastructure Development Foundation/Ribs, Engineering (JV), M/S CEMECA/Gaurab Integrated(JV), M/S GOEC/Technocrat/ Homeland (JV), M/S ERM/NEST(JV), परामर्शदाताहरूबाट प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव पेश हुन आएको थियो । प्राप्त भएका प्राविधिक प्रस्तावको मूल्यांकन गर्ने क्रममा M/S ERM/ NEST(JV), M/S Welink/ Archetype/ Grid (JV) र M/S Silt/A-not Architecure/ CARD(JV) ले पेश गरेको Chapter 3C Comments and Suggestion TOR and RFP र Chapter 3D Description of Methodology and Work Plan of knowledge सम्बन्धी सम्पूर्ण बुँदा लेखन एक आपसमा हुँदा मिलेको देखिन आएको र सो सम्बन्धमा स्पष्ट गर्न उक्त विपक्षी परामर्शदाताहरूलाई नयाँ शहर आयोजना समन्वय कार्यालयबाट मिति २०७०।७।११ मा स्पष्टीकरण मांग गरिएको थियो ।

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ३६ बमोजिम प्रस्तावदाताले आपसमा मिलेमतो गरी प्रस्ताव दिएको प्रमाणित भएमा जुनसुकै समयमा पनि त्यस्तो प्रस्ताव अस्वीकृत गर्ने, खरिद कारवाही रद्द गर्ने अधिकार सार्वजनिक निकायमा सुरक्षित रहेको देखिन्छ । निजहरूबाट

पेश भएका अध्ययन विधि र कार्ययोजना आपसमा हु-वहु मिलेको भनि स्वयं विपक्षीहरूले स्वीकार गरिरहेको अवस्थामा सम्पूर्ण खरिद कारवाही रद्द गरी अर्को प्रस्ताव आह्वान भैसकेको अवस्थामा निजहरु उपरको कालोसूचीमा कारवाही निस्प्रयोजन र औचित्यहीन भई कालोसूचीमा राख्ने कारवाहीले निरन्तरता प्राप्त गर्न सक्दैन भन्ने गलत अर्थ लगाई व्याख्या गर्न मिल्दैन । प्राप्त हुन आएको सम्पूर्ण प्रस्तावहरूको यथार्थ र वस्तुपरक ढंगबाट मूल्यांकन भएको, मूल्यांकनको सिलसिलामा विपक्षीबाट पेश भएका Methodology र Transfer of Knowledge का सम्पूर्ण बुँदाहरु एक आपसमा हु-वहु मिलेको प्रमाणित हुन आएको देखिन्छ । प्राविधिक प्रस्तावको मेरुदण्डको रूपमा रहेको Methodology र Transfer of Knowledge जस्तो महत्वपूर्ण विषय एक आपसमा हु-वहु पेश गर्न सकिने र त्यस्ता प्रस्ताव समेतलाई मुल्याङ्कन प्रकृत्यामा समावेश गर्दै जाने हो भने कुनै निश्चित परामर्शदाता मात्र प्रतिस्पर्धामा छनौट हुन जाने र अन्य प्रतिस्पर्धीहरु छनौट प्रक्रियाबाट सदा वन्चित हुन जानुका साथै सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६२ को उपदफा (२) को खण्ड (च) अनुरूप सार्वजनिक निकायलाई खुल्ला तथा स्वतन्त्र प्रतिस्पर्धाको लाभबाट वन्चित गर्ने उद्देश्यले प्रस्ताव पेश गरी मिलेमतो गर्ने परामर्शदाताहरुलाई थप प्रोत्साहन मिल्न जाने देखिन्छ । मांग भएको प्राविधिक प्रस्तावमा Methodology र Transfer of Knowledge एक आपसमा हु-वहु मिल्नु संयोग मात्र भनी स्वयं विपक्षीले स्वीकार गरेको सन्दर्भमा निजहरुबाट पेश भएको आर्थिक प्रस्ताव पनि एक आपसमा मिलेमतो भएको ठहर गरी कालोसूचीको लागि पठाईको छ । यसरी एक आपसमा हु-वहु मिलेको Methodology र Transfer of Knowledge जस्ता महत्वपूर्ण अध्ययन विधिलाई मुल्याङ्कनमा समावेश गराउने हो भने तिनै मिलेमतो गर्नेलाई प्रोत्साहन मिल्न जाने र खरिद कारवाहीमा अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा हुने भई कानूनद्वारा व्यवस्थित प्रावधानको औचित्य र उपादेयता नै समाप्त हुन जान्छ ।

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९, ३० र ३१ बमोजिम व्यवस्थित प्रकृत्याको अवलम्बन गरी खरिद कारवाही सम्बन्धी प्रस्ताव आह्वान गरी प्राविधिक प्रस्तावको लागि तोकिएको १०० अंशभार मध्ये Methodology and Transfer of Knowledge का लागि ३० अंकभार तोकिएकोमा उक्त अंकभार अन्तर्गत पर्ने Methodology and Transfer of Knowledge मा उल्लेखित सम्पूर्ण बुँदाहरु हु-वहु ठ्याक्कै मिल्न गएको देखिन्छ ।

Methodology को लागि २० अंकभार र Transfer of Knowledge को लागि १० अंकभार सम्बन्धी लेखाईमा अधिकतम र न्युनतम अंक प्रदान गर्ने स्वविवेकीय अधिकार रहेता पनि मिलेमतो गरी प्रस्ताव पेश गर्न प्रस्तावदाताहरूलाई प्रतिस्पर्धात्मक नम्बर प्रदान गर्न नसकी ती मिलेमतोमा संलग्न परामर्शदाताहरूको समान अंक हुन गई सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६२ को उपदफा (२) को खण्ड (च) स्वतः आकर्षित हुन जाने देखिन्छ । यसरी उक्त सम्पूर्ण वुँदाहरू एक आपसमा हु-वहु मिलेको ठहर गरी प्रमाणित भै कालो सूचीमा राख्नको लागि सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी पठाइएको हो । विपक्षी रिट निवेदकहरूले त्यस्तो अध्ययन विधि अन्य परामर्शदाता भन्दा फरक हुनुपर्छ भनी जिकिर लिनु भएको रहेछ ।

विपक्षीहरूले आफ्नो ख्याती, दक्षता, मर्यादा र सम्मानमा धक्का पुर्‍याउने नियतबाट नेपाल ईन्जिनियरिङ काउन्सिल समेत विभिन्न निकायलाई अनावश्यक रुपमा जानकारी दिई आफ्नो मौलिक हक कुठाराघात गरेको भनी जिकिर लिनु भएको रहेछ । यस समन्वय कार्यालयबाट सरकारी कामको सिलसिलामा कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाको ख्याती, दक्षता मर्यादा र सम्मानमा आँच पुर्‍याउने कुनै पनि कार्य नगरेको, त्यस्तो सम्मानमा आँच पुर्‍याउने यस कार्यालयको उद्देश्य पनि होइन । Engineering Code of Conduct पालना नगरी विभिन्न परामर्शदाताहरूबाट प्राप्त प्राविधिक प्रस्तावमा Study Methodology, Transfer of knowledge Innovativeness, Work Plan तथा Comments of TOR जस्ता हु-वहु लेखी पेश गरेको देखिँदा मिलेमतो गरेको हुन सक्ने आधार देखिएको भनी परामर्शदाताहरूको नाम ठेगाना उल्लेख गरी ईन्जिनियरिङ सेवा सम्बन्धी नियमन गर्ने निकायहरू नेपाल ईन्जिनियरिङ काउन्सिल समेतलाई जानकारीको लागि लेखी पठाइएको हो भन्ने शहरी विकास तथा निर्माण विभाग तथा नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालय, बबरमहलको एकै मिलानको लिखित जवाफ ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ यस इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरी निवेदकहरूका तर्फबाट विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री मुक्ति प्रधान तथा अधिवक्ता श्री प्रभुकृष्ण कोइरालाले हाम्रो पक्षहरू शहरी पूर्वाधार तयार गर्ने अधिकारप्राप्त जनशक्ति हुन । विपक्षी नयाँ शहर विकास आयोजना समन्वय कार्यालय, बबरमहलको मिति २०७०।२।३० को राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशित

सूचना बमोजिम पाँचथर जिल्लाको फिदिम, तेह्रथुम जिल्लाको वसन्तपुर र धादिङ जिल्लाको बैरेनी गल्छी र सिन्धुली जिल्लाको खुर्कोटको शहरी विकास पूर्वाधारको लागि Master Plans and Building bye laws प्रस्ताव मांग भएको थियो । हाम्रो पक्षहरूले संयुक्त रूपमा Study Methodology तयार पारी पेश गरेकोमा एकै किसिमको Study Methodology पेश गरेको भनी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले मिति २०७०।१०।११ मा कालो सूचीमा राख्नको लागि मांगेको स्पष्टीकरण प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत छ । हाम्रो पक्षको कार्यालय तथा घर ठेगानामा पत्र पठाई बुझ्ने काम भएको छैन । पेशा व्यवसायलाई अवरोध पुऱ्याउने जस्तो कार्यबाट हाम्रो पक्षको मौलिक हकमा आघात परेको हुँदा रिट जारी गरी पाउँ भनी र विपक्षी नेपाल सरकारको तर्फबाट विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री मानबहादुर कार्कीले नयाँ शहर विकास आयोजनाले मांग गरेको Methodology Study निवेदकहरूले एकै किसिमको photo copy गरी पेश गरेको देखिएकोले कालो सूचीमा राख्नु नपर्ने भए ३० दिन भित्र स्पष्टीकरण पेश गर्न निकालिएको सूचनाबाट निवेदकहरूको मौलिक हकमा आघात पुगेको छैन । निवेदकहरूले सम्बन्धित कार्यालयमा स्पष्टीकरण पेश नगरी सीधै रिट क्षेत्रमा आएको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी बहस गर्नु भयो ।

विद्वान कानून व्यवसायीहरूको बहस सुनी रिट निवेदन माग बमोजिम रिट जारी हुनु पर्ने हो होइन निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा नयाँ शहरी विकास आयोजनाले पाँचथरको फिदिम, तेह्रथुमको वसन्तपुर, सिन्धुलीको खुर्कोट र धादिङको बैरेनी गल्छीको Methodology Study को मांग गरेको राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रको मिति २०७०।२।३० को सूचना अनुसार मिति २०७०।४।१४ मा हामी निवेदकहरूले प्राविधिक तथा आर्थिक दुवै प्रस्ताव पेश गरी कारवाही अगाडि बढ्ने प्रतिक्षामा रहेकोमा कालो सूचीमा राख्नु नपर्ने कुनै कारण र आधार भए लिखित स्पष्टीकरण पेश गर्न भनी मांग गरेको मिति २०७०।१०।११ गतेको राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४१ को विपरीत हुँदा बदर गरी रिट जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन जिकिर देखिन्छ ।

निवेदकहरूले पेश गरेको Methodology Study अलग अलग नभै एकै किसिमको देखिएकाले निजहरूलाई कालो सूचीमा राख्न नपर्ने भए ३० दिनभित्र स्पष्टीकरण पेश गर्नु भनी

मांग गरेकोमा सम्बन्धित निकायमा जवाफ पेश नगरी सीधै रिट क्षेत्रमा प्रवेश गरेको हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने नयाँ शहरी विकास समन्वय आयोजना समेतको लिखित जवाफ देखिन्छ ।

यसमा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४१ को उपनियम (४) मा उपनियम १ बमोजिम लेखी आएपछि उपनियम (३) बमोजिम खरिद कारवाहीमा तत्काल रोक लगाउन पर्ने अवस्थामा बाहेक सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले सम्बन्धित बोलपत्रदाता, प्रस्तावदाता, परामर्शदाता, सेवाप्रदायक, आपूर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी वा अन्य व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीलाई त्यसरी प्राप्त विवरण, कारण र कागजातको प्रतिलिपि संलग्न गरी कालो सूचीमा राख्नु पर्ने आधारहरु भए त्यस्ता आधार र स्पष्टीकरण पेश गर्न ३० दिनको अवधिको लिखित सूचना निजको कार्यालय वा घरमा पठाउनु पर्नेछ भनी स्पष्टीकरण पेश गर्न ३० दिनको अवधिको लिखित सूचना निजको घर वा कार्यालयमा पठाउनु पर्छ भन्ने कुरा उल्लेख गरी दोषी विरुद्ध हुने कारवाहीको कार्यविधिगत प्रक्रियालाई स्पष्ट गरेकोमा विवाद छैन । तर विपक्षी कार्यालयहरुले निवेदकहरुको कार्यालय वा घरमा कारवाहीको जानकारी पठाएको देखिएन । घर वा कार्यालयको ठेगान नभएको व्यक्तिको हकमा भने सम्भवतः राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचनाले पनि प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तलाई अनुसरण गरेको मान्न सकिएला तर यस मुद्दामा विपक्षी कार्यालय स्वयंले निवेदकहरुको कार्यालयमा पत्राचार गरेको कुरा मिति २०७०।७।७ को पत्रवाट खुल्न आएको देखिन्छ । विपक्षी नयाँ शहरी विकास आयोजना समन्वय कार्यालयले निवेदकहरुलाई कारवाही गर्नका लागि लेखी पठाउँदा निवेदकको ठेगाना उल्लेख गरेकैले निवेदकहरुको कार्यालयको ठेगाना विपक्षीहरुलाई अवगत रहेकै देखिन आयो ।

राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको परिपालन हुने कुरालाई ठेगाना प्रष्ट नभएका व्यक्ति फर्म आदिको हकमा अपवादको रुपमा मान्न सकिए पनि त्यस्ता कुरालाई सामान्यतया स्वीकार गर्न सकिदैन । यस मुद्दामा त्यस प्रकारको अपवादको अवस्था विद्यमान रहेको देखिन आउँदैन । कानूनले व्यवस्था गरेको प्रत्येक कुरा बाध्यात्मक हुन्छ । त्यसमा पनि म्याद सूचना र म्याद तामेल गर्नुपर्ने प्राकृतिक न्याय सम्बन्धी कार्यविधिको व्यवस्था स्वच्छ न्यायको आधारस्तम्भ भएकोले यसमा हुने सामान्य

तलमाथि वा विचलन मनासिव हुँदैन । यस मुद्दामा विपक्षीहरूलाई निवेदकहरूको कार्यालय वा घरको ठेगानामा थाहा रहेको अवस्थामा सो ठेगानामा सूचना जारी नगरी विपक्षीले नेपाल राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा मिति २०७०।१०।११ मा स्पष्टीकरण पेश गर्नका लागि प्रकाशित गरेको सूचनाबाट प्राकृतिक न्याय सिद्धान्तको परिपालन भएको मान्न मिल्दैन ।

तसर्थ विपक्षी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय ताहाचल, काठमाडौँले मिति २०७०।१०।११ मा राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा सूचना प्रकाशित गरी निवेदकहरू उपर उठान गरेको कारवाहीलाई विधिसम्मत कारवाही मान्न नमिल्ने हुँदा सो सूचनालाई उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी दिएको छ । अब उपरान्त कानूनको प्रक्रिया पुऱ्याई विधिसम्मत काम कारवाही गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश पनि जारी गरी दिएको छ । यो आदेशको प्रतिलिपि महान्यायाधिवक्ता कार्यालयमा पठाई प्रस्तुत रिट निवेदनको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : जवाहर प्रसाद सिंह

कम्प्यूटर टाइप : प्रेमबहादुर थापा

ईति सम्वत् २०७१ साल असार २ गते रोज २ शुभम्-----।